

كورتى كتيبي ۱۰۰ بىرۈكە بۇ بەرپۇە بىر دنى هەلس و كەوت و زەوشت (سلوك) ى خوئندكاران

نووسىنى: جونى بىغ

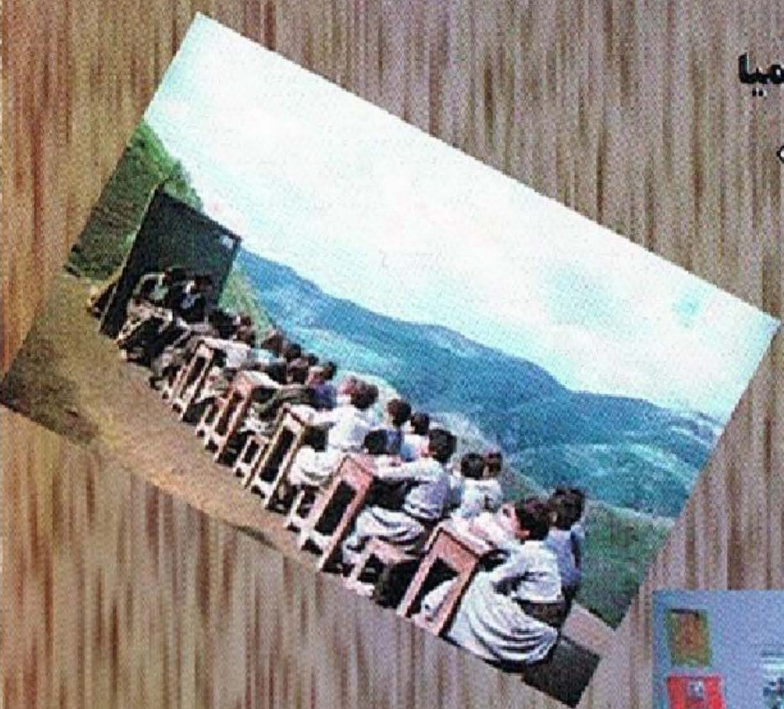
سلىمان بن أحمد السويد كورتى كردوھتەوہ بە عەرەبى

وہر گىرانى بۆكوردى:

مصطفى حمہ سعید

«سەرپەرشتىارى پىپورى كىمىيا

لەپەرودە دەپچە مچە مال»

كورتەى كتیبى 100 بیروكە بۇ بەرپۆه بردنی

هەئس و كەوت و رەوشتى خوئىنكاران

نووسینى : جونى ینگ

سلیمان بن احمد السوید كورتى كرددوئەنەو بە

عەرەبى

وەرگىرانى بۇ كوردى

مصطفى حمە سعید

سەرپەرشتیاری پىپۆرى كیمیا

۲۰۱۲ – ۲۰۱۳

چەمچەمال

▪ ناوى كىتئب ككورتەس ككىئەس 100 بېرۆكە بۆ

بەرىئۆه برددنى شەكس و ككەپت و رەهشتى خويئەككاران .

▪ نووسىنى : جونى يىنغ

▪ سلیمان بن أحمد السويهد كورتى ككوتەتووه بە عدرهبى

▪ وەرگىئرانى بۆ كوردى: مصطفى حمە سەيد

(سەرپەرشتىارى پسىئۆرى كىمىيا لە پەروردهى چەمچەمال) .

▪ تىراژ : (۱۰۰۰) دانە .

▪ دىزاین و نەخشەى بەرگ: م. مەر عبد الرحمن مەمد

(چەمچەمال)

▪ لە بەرئۆه بەراپەتتى ككشتى ككىئەخانە ككشتىهكان

ژمارە () نى سالى ۲۰۱۲ پىئدراوه .

پيشهكى :-

((كورتەى كتيبى ۱۰۰ بيروكە بۇ بەرپۆه بردنى هەلس و كەوت و

رەوشت (سلوك)ى خویندكاران له پۆلدا))

ئەمە ناوئيشانى كتيبهكەى جۆنى يەنغە كە سەلام حسن
خەتیب كردويه تى بەعەرەبى له كاتى خویندنه وەم بۆ ئەم كتيبه خالى
جوان و بەسودم تيادا بينى . بۆيه وەرمگيرايە سەر زمانى شيرينى
كوردى تا مامۆستايان و دەزگا پەرورده يەكان له پرۆسەى خویندندا
سوودى ليۆه رگرن كە گرنگى بەرپۆه بردنى پۆلى تيادا شاراوەتەو بە
هيوای سوود گەياندن ، توانای مامۆستا هەرچەندە زۆر و بەهيز بيئت
كارىگەرى له سەر خویندكارەكانى نابيئت تا گروپەكە نامادەبى
وەرگرتنى زانياريان نەبيئت كە بە ريكخستنى پۆل دروست دەبيئت.

ئەم كتيبه له ۱۰۰ بيروكە پيك هاتوه يارمەتى مامۆستا دەدات

بۆ ريكخستن و بەرپۆه بردنى پۆلهكەى ، دابەش دەبيئت بۆ حەوت

بەش بەم شيۆهيه :-

۱- خوينكاره كانت بناسه .

۲- چۆن پارېزگارى له نارامى خۆت دهكەيت له كاتى تېك

چون و هه لچونى پۆلدا ؟

۳- چۆن كارو فرمانه كان له پېرهوى راستى خويان

دههيلتته وه له ناو پۆلدا؟

۴- چاره سهرى ناستهنگه بلاوه كان .

۵- به خشينى پاداشت و سزا .

۶- له پهيوه نديهكى فراواندا . واته نهو بېرۆكانه ي كه

پهيوه نديت به خويندكارانه وه فراوانتر دهكات .

۸- چۆن خۆت بهرپۆه ده بهيت ؟

پیشهکی کتیبهکه

نوسەر وهك كارگيڤرى يه كيڭ له بانكه كان بۆ ماوهی سازده
 سالّ كاری كردوه ، بهلام - وهك دهلی (- هیوای ژیانم بوون به
 مامۆستا بوو) ... هیوام وابوو كه کاریگه ریم به سهر نه وه یه كه وه
 هه بییت. بۆ جیبه جی کردنی هیوایه ته كه ی چوه ته زانکو كراوه كان تا
 ته وای کردوه و پاشان وانهی به فرمان به ره كانی بانكه كه ی
 وتوه ته وه وهك خو راهینان ههروه ها پۆلی فیركردنی ئیوارانی بۆ
 به ته مه نه كان هه بووه

پاش دهست کردنی به وانه وتنه وه توشی ئاستهنگ بووه ،
 له گه لّ ئه وه ی زۆر به باشی بابه ته كه ی ده زانی به لام چۆنیه تی
 گه یاندن و وانه وتنه وه كه ی نه ده زانی ، خویندكاران هه ستیان به
 بیزاری ده كرد له وانه كانیدا ، دهلی به به رده وامی هاوار و هه ره شه م
 ده كرد و سزام ده دان ، له كوئایی هه موو وانه یه كدا زۆر ماندوو نا
 سه ركه وتوو ده بووم .

به لام هاوه له كه مان خو ی نه دا به ده سته وه ، تاوانه كه شی
 نه خسته سه ر خویندكاره كان و كه سانی تر به لك و بیری كرده وه ،

چهنده توانای گۆرانی خۆی ههیه ، له باره ی هه له شاراوه کانیه وه که خۆی پیش کهسانی تر بیان زانیت ، بۆیه خۆی گۆری و سروشتی وانه کهشی گۆرا ئه مهش له ریگای سهردان و بینینی مامۆستا هاوپیته به ئه زمونه کانیه وه که ئاماده ی وانه کانیان ده بوو ، به راوردی ریگه کانیان و هۆکاره فیڕکاریه کانیانی ده کرد که به کاریان ده هیئا ، پاشان ده لئی ده ستم کرد به پرسیار لی کردنیان و هه موو تیبینیه کانیانم ده نووسی ، پاش وتنه وه ی وانه یه کی سهرکه وتوشم داده نیشتم و بیرم ده کرده وه له هۆکاره که ی و گرنگی سهرکه وتنه که یم ده نووسی . به م شیوه یه ئه زمونیکی زۆرم کۆکرده وه له وانه وتنه وه دا . بۆ زانیاریتان هاوری که مان مامۆستایه کی دوا ناوه ندی بووه .

ئیمهش ئه ی مامۆستای به ریژ هیچمان له و که متر نییه بۆ تۆمارکردنی تیبینیه کانمان ، پاشان سوود بینین له باشه کانیان و راستکردنه وه ی که م و کورتیه کان .

پیویسته ئیمه ی مامۆستا ئه و په ری توانامان به کار بینین بۆ خزمهت کردنی پرۆسه ی خویندن تا نه وه یه کی باش پهروه رده بکهین و گه ل و ولاته که مان به ره و سهرکه وتن و خوشگوزه رانی زیاتر به رین

چونکه به پیچه وانه وه ئه گهر نه وه کانمان باش پهروه رده نه کرد زیاتر

به ره و داروخان ده چین ، پیویسته بگه ریین و زیاتر وردبینه وه بۆ

۱. بۆ فراوان کردن و زیاتر کردنی ئه و زانیایانه ی که

پیویستمانن به تایبته تی ئه و بابته تی که ده یلینه وه .

۲. چۆنیه تی گه یاندنی بابته که به خویندکاران

۳. ئاماده کردن و هیئانه وه ی نمونه ی بهرجه سته بۆ

رونکردنه وه ی وانه کان .

۴. دروست کرنی په وه ندی له نیتوان بابته که کان و ژیانی

خویندکاراندا تا خویندکاران ئاره زوو خو شه ویستیان بۆ فیربوون

لادروست بیئت .

بەندى يەكەم : خوينكارەكانت بناسە

۱- ناوى خويندكارەكانت بزانه.

چۆنيەتى لەبەر كردنى ناوهكانيان

۱. شوينى دانىشتنيان بەپيى ريزبەندى ئەلف بيى

ناوهكانيان دابنى

۲. نووسينى ناوهكانيان لە سەر ميژەكەى بەردەستت

۳. هيلكارى پۆلەكە بكيشه كە شوينى دانىشتن و

ناوهكانيان(لە گەل وينەدا) بنوينى

۲- بزانه خويندكارەكانت گرنگى يان ئارەزوو بە چى دەدەن

ئەمە يارمەتيت دەدات كە بابەتى سەرنج راكيشيان بۆ هەلبزيريت و

نموونه يەكيان بۆ بهينيتەوه لە وانەكەدا كە بەبەردەوامى بە ئاگا بن بۆ

وانەكە ئەمەش بەوه دەبیت لە سەرەتای سألەوه فورميكيان بدەيتى

تا هەرکەس هيواو ئارەزوو كانى تيادا بنوسيت.

۳- وروژاندنی هاندەرە فیڕکاریه کان له لای خویندکاران ، به

زانینی ئامانجه کانیان له ژياندا .

ئەم بیروکهیه له رووی هۆکاره به کار هاتوه کانه وه نزیکه له خالی دووهم بۆ جی به جی کردن وه جیاوازی شه لیی له جۆری هانه ره کان که گومانی تیادا نییه که جۆراو جۆری هاندەرە کان به ئاگابوونی خویندکاران مسۆگه رتر ده کات ، که ئەمه هاندەرئیکی ناوه کیه ، به هیز تر و جیگیر تره له هاندەرە ده ره کیه کان . بۆیه پیویسته هاندەرە ناوه کیه کان گه شه پییدهین چونکه خویندکار والیده کات خۆی ههول بدهات و پیشبکه ویت و ئاره زوی سه رکه وتنی لادروست ده کات .

۴- زیاد کردن و نرخاندنی ههستی خویندکار به زانینی

گرنگی کاره کی.

به زۆری خوینکاره هارو هاجه کان برپوا به خو بوونیان لاوازه واهه ست ده که ن نه و کاره ی که پیی هه لده سن بی نرخه و بی سووده . نه وه ی پیویسته له سه رت نه ی پهروه رشیارو مامۆستا: که ریزو نرخاندنی خۆت بۆ هه رکار (هه ولدان) یک ده ربپریت که خوینکاره که

پیی ھەلدەسیت ، گرنگی ئەو کارە ی بۆ رون بکەرەوہ لە ژیانى خۆی
 و کەسانى تریشدا وەك (کاتى ئامادە بوونى لە خویندنگا ، ھینانى
 پیوستیەکانى خۆی ، بیزار نەکردنى پۆلەکە ی ، پاکوخاوینى ،
 ھاوکارى کردنى ھاوریکانى لە کاریکدا ، جی بەجی کردنى ئەرکەکانى
 ، ھاوبەشى کردنى لە وانەکەدا ئەگەر کەمیش بیت ... ئەمانە
 بنرخینە .

ئەمە ی بە بەردەوامى بۆ دووبارە بکەرەوہ چونکە لە سەرەتادا
 بپرات پیناکات کە ئاستى باش بووہ بەلام بە دووبارەکردنەوہ ی
 ھەستى گرنگی کار لە ناخیدا دەچەسپئ و ھانى دەدات بۆ کارکردن .
 ۵- خۆت بە گیانى روخۆشى برئزینەرەوہ .

روخۆشى وگالتە کردن گرنگە بۆ دروست کردنى کەشیکى
 پۆلى گونجاو بۆ ھەموان بەلام دەبیت ئاگادارى ئەم خالانە بیت بۆ
 جیبەجی کردنى ئەم بیروکە یه :

أ - کاتى ئەم رینگە یە بە کاردینیت کە بتوانیت پۆلەکە
 ریکخەیتەوہ دواى گالتەکان و پۆلەکەت لە دەست دەرنەچیت

ب - ھەولبەدە گالتەكە پەيوەندى بە خۆت يان بابەتى
وانەكەوہ بىت، ئاگادارى ئەوہ بە كە گالتەكە كەسوكارو شتە
بەنرخەكانى لاي خویندكار نەگريتەوہ .

دئنيابە لەوہى كە ھەر گالتەيەك پەيوەندى بە خویندكارەوہ
بىت لە بىرى ناچىتەوہ بە تانەيەك دايدەنىت ئەگەر بتوانىت لەوكاتەدا
وہ لامت دەداتەوہ بە لام بەگشتى ناتوانى وەلامت باتەوہ لە نەفسى
خۆيدا ھەلى دەگريت كە وای لى دەكات سوود لە خۆت و وانەكەشت
وہ نەگريت و رقى لادروست بىت .

۶- ھاورى يان نوژمن ؟

ھەندى لە مامۆستايان خۆشەويستى بۆ خوینكارەكانيان
دەردەبىرن ئەحە باشە بەلام نابى لە سنورى خۆى دەرچىت ، تۆ لە
پۆلدا سەرۆكايەتى دەكەيت ، وا مەبىنە كە سەرکردايەتت بۆ بگريت
بە بى توندو تۆلى و گورج كردنەوہ لە كاتى پىويستيدا ، ئەمە
بانگەشە نىيە بۆ توند و تىزى لە كاتى خۆيدا نەبىت ، ئەگەر زۆر توند
وقىز بویت لە گەلىان خۆت توشى بەرەنگار بوونەوہى ئەوان دەكەيت
، ئەگەر زۆر نەرم و نىيانىش بوويت بە ئاسانى قوتت دەدەن . ئاگادار

بە ! بەلكو سنورى پەيوەندىت لە گەلئان ديارى بکە تا خۆت و
خوئندکارەکانىشت لە زۆر ئاستەنگ رزگار بکەيت . ووتويانە ئەوئەندە
نەرم مەبە کە بگوشريئت و ئەوئەندەش رەق مەبە کە بشکيئريئت .

۷- مەلويستت يارمەتيدەرە .

مەبەستى نوسەر لەم ناوئيشانە ئەوئەبە کە بارى دەروئيت زۆر
کارىگەرە پيش ئەوئەبە بچيئتە پۆلەوئە لە روى بەخشيئنى تواناکانت و
وانە وئەوئەوئە بۆ لايەنەکانى (زانستى ، مەلئس وکەوت ، گفئەبى)
بۆبە پئويستە دەست بەسەر مەستەکانئدا بگريئت و بە روخۆشى و
دلخۆشيەوئە بچيئتە پۆلەوئەو (تا رادەبى دروست کردنيئشى) وەك
دەلئن پيش وانەكەت بۆ ماوئەبى ۵ تا ۱۰ خولەك وا دەركەوئە کە
دلخۆشيت ، تئبيئنى دەكەيت کە شئئك گۆراوئە

۸- ئەستئيرەبى ئەمرۆ !

با خوئندکارەکانت بزانت کە مەموو رۆژئك ئەستئيرەبى پۆل
مەلئدەبژئريئت ، خالەکانى جياكارى لەگەل خوئنکارەکاندا بۆ ديارى
کردنى ئەستئيرەكە ديارى بکە بەم شيئوئەبە

۱- توانا : به کار هیئانی توانایی که خوینکار هه وئی زۆر ده دات بو فیروون که جیی ریژگرتن و نرخاندنه با ئه نجامی راستیش به دست نه یه نیت .

۲- جیاکاری به شداریه که ی .

۳- وهلام دانه وهی له وانه که دا .

له کوئی وانه که دا ئه ستیره که ئاشکرا ده که ییت ، باشتر وایه ناوه که ی هه لبواسیت و له گه ل هۆکاری بوون به ئه ستیره ، بو هاندانی خویندکاره کانی تر . ئه م بیروکه یه پشت به ئاره زوی ناوه کی خوینکار ده به ستیت بو جیاکاری و ده رکه وتن .

بەندى دووہم : چۆن پارىزگارى لە ئارامى خۆت دەكەيت لە

كاتى ئاژلوه و ھەلچونى پۆلدا ؟

۱- ھىزى رىكخستن .

كاتى پىويستت بە شتىك دەبىت (وەك پىنوس ،
پەرەكاغەزىك ، ...) لە وانەكەتدا پىت نەبوو ھەولى پەيداكردى
دەدەيت لە خوینكارەكانتەوہ يان لە پۆلەكانى تەنىشتەوہ كە ماىەى
دروست كردنى جولەو دەنگى ناخۆش وناجەزلىكراوہ

ھەموو ئەمانە دەستى بەسەردا دەگرىت بە رىكخستنى
پىشەكى دەرسەكەو ئامادەكردنى پىويستىەكانى ، لە ھەمان كاتدا
دەبىت پىويستىەكانى خویندكاران لەوانەكەدا بەپىى بۆچونەكانى
خۆت ئامادە بكەيت .

۲- لە باشیدا بە (كن إجابيا) !

واتە گفتمو دەستەواژەكانت بۆ ئاگادار كردنەوہى
خویندكارەكان يان راست كردنەوہيان پىويستە باسكردنى ئەوہى
تیدا بىت كە دەتەوئى لىيان نەك بئاسى رەوشتە خراپەكەيان بىت بۆ

نموونه ﴿ پیشتەر ئاگادارم کردیته وه که واز له دهنگه دهنگ بیئیت ،
 به لام بهرده وامیت له سه ر ناره حهت کردنم ﴿ دهسته واژه ی پیشنیار
 کراو ﴿ زۆر زۆر باشه وا ده رده که وی زۆربه ی خویندکاران گویرایه لئ
 به لام هه ندی له خویندکاران تا ئیستا بیدهنگ نه بوون منیش هه ر
 چاوه ری ده که م ﴿ هه روه ها پیویسته دهسته واژه به کاره یئراوه که ت
 کۆتایی پیهینه ر بیئت.

۲- له قیزانندن وهاوار کردن دوور بکه وهره وه !

له کاتی رودانی ئاژاوه له پۆلدا بو قیزانندن و هاوار کردن مه چۆ
 چونکه ماندوت ده کات و ووزهت پینایه لیت ، بی سو دیشه له گه ل
 خویندکاراندا و به شیوه یه کی ناشایسته ده تبینن ، وا باشه ئه م
 هه نگاوانه جی به جی بکه ییت :

- ۱- بوه سته و سه یرکه با له چاوه کانتدا سه یرکردنیکی
 دیاری کراو هه بیئت.
- ۲- دهنگت نزم بکه ره وه تا به گران گوئیان له دهنگت
 بیئت به ناچاری بیدهنگ ده بن تا دهنگی تو ببیستن.

- ۳- بوهسته و سهیری ئه وکسه سه بکه که گفت وگۆی له گه ل
ده کهیت بۆ چه ند چرکه یه ک به لام ئاگاداری درێژکردنه وه ی
به تا پیا هه لدان (تعلیقات) دروست نه بیئت .
- ۴- ده ستت به رز بکه ره وه بۆ بیده نگ کردنیان .
- ۵- دوا ی ئه م هه نگاوانه له وانه یه پیویستت به ده نگ
به رزکردنه وه بیئت به لام پیویسته دهسته واژه کانت کورت
بیئت و پاشان ده نگت نزم بکه ره وه .

۴- گرنگی زمانی لاشه .

کاتی له پۆلدا ییت نه ک ته نها ۶۰ گۆی گۆیگرن به لکو ۶۰
چاویش ده تبینن که په یوه ست نین به وته کانته وه به لو په یوه ستن
به جو له ی لاشه ته وه (دهسته کان ، چاواکان ، گۆرانی ده موچاو ،
وه ستان ، جولان ...) پیویسته هه موو جو له کانت ریک بکه ییت ()
نه یانخه یته ژیر میزه کانه وه یان گرفانه کانته وه) له گه ل گرنگی زمانی
لاشه دا بۆ گه یاندنی زانیاریه کان گرنگیشه بۆ به ریوه بردنی پۆل .
ئه مه چه ند یاسایه کی زمانی لاشه یه که یارمه تیت ده دات بۆ
ریکخستنی پۆل .

- ۱- با سەير كىردن و جولانە كانت دۇنياكارانە بېت .
- ۲- بە راستى بۆه سته، نەك بە لارى .
- ۳- چاودىرى خويندكارە كانت بكة بە بەردەوامى له ريگەى سەير كىردنتە وه .
- ۴- ئاگادار كىردنە وه كانت بۇ خويندكاران رادەبى ھەست كىردنىان بۇ چاودىرىت لا دروست دەكات .
- ۵- بە ريگە وتن له گەل خويندكارە كاندا چەند جولە نىشانە يەك دابنى كە ھىما بن بۇ ريگخستنى (ضبط) پۆل .
- ۶- ھەموو پىئويستىە كانت له بەردەستى خۆتدا دابنى تا توشى سەرلىتتىكىچون نەبىت و ئازاوه دروست نەبىت
- ۷- بە شىئۆه يەكى گونجاو راوہ سته بۇ ھەموو خويندكارە كانت كاتى تەختەرەش بە كاردىنىت
- ۸- له شوينىك راوہ سته كە بتوانى چاودىرى ھەموو پۆلە كە بكة يت .
- ۹- ئاراستە فىركارىە كانت (تعليمات) بە له سەر خۆى و دۇنيابىيە وه دەربكە
- ۱۰- خۆت بە دور بگرە له پەلەپەل و سەر له خۆشىوان .

۵- بایهخی نیشانکاریهکان (الاشارات) .

بیروکهکه بهنده له سه ریکهوتن له گه لّ خویندکاراندا له سه ر نیشانهکان که خوینکار مه بهسته که ت له و نیشانهیه راسته وخۆ تیبگات ، ئەمه مایه ی به خه رج نه دانی کات و توانای زۆره .

بیروکهکهکان له م بواره دا زۆرن و جو ره هان مامۆستا ده توانی به کورته دانیشتنیک له گه لّ خویدا جو ره ها ریگه دابهینیت وهک به کارهینانی زمانى لاشه یان هه لواسینی وینه (وهک نیشانه هاتوچۆکانى ماشینهکان) له پۆلدا .

۶- گه شه پیدانی سهیرکردن (المنظره) .

له هۆکارهکانى په یوهندى له گه لّ فیرخوازهکاندا سهیرکردنیانه ، به سهیرکردنه کانت ده توانی رازی نه بوونی خۆت ده ربى به رانبه ر هه لویستی نه شیاوی یه کیک له خویندکاره کانت (بۆ نموونه برینی وانه که) نوسه ر ده لیتّ ده بیّت کاتی خایه نراوی سهیرکردنه که به ئەندازه ی ئەوهنده بیّت که بلیی) سه د هه زارو یهک ، سه د هه زارو دوو ، سه د هه زارو سێ (دواى ئەمه بهردهوام به له

رونکردنەوہی وانەكەت ، نوسەر دەلئیت (دلنیابە كە ئەم رینگە یە
کاریگەری بەهیزی دەبیئت) .

۷- رهوشت بەرز و رووخۆش بە بەهیز دەبیئت .

كاتی خویندکاریك خراپە یەكت بەرانبەر دەكات لە قازانجت
نییە بە هەمان شیوہ وەلامی بدەیتەوہ بەلكو بە جوانترین رینگە و
باوكانە وەلامی بدەرەوہ چونكە دەستەواژە ی نەشیاو توشی ئەوہت
دەكات تا بەرەو ئاستی نزمیش بچیت لە دەستەواژەكانتدا تۆ زیاتر
زەرەرمەندی چونكە تۆ مامۆستایت.

۸- هیزی جینگیربوون و بەردەوامی.

گرنگی ئەم رینگە یە : دیاری کردنی پیوہرو سنورەكان و
ئەرکەكانە كە لە توانای خویندکارادا هەبیئت جی بەجیان بکات و تۆش
بتوانی لئیرسینەوہیان لە گەلدا بکەیت (وەك زۆری ئەرکەكان ،
سزاكان كە کات و توانایەکی چەند قاتی دەویت ، سوپاس گوزاری
بەردەوام) بە کورتی پیویستە سروشتی (واقعی) بیئت لە دانانی
ئەرکەكان و یاساكان بۆ ریکخستنی پۆلەكە تا بتوانیت جی بەجیان
بکەیت چونكە بە ئەنجام نەگەیانندیان ئاژاوہ دروست دەكات .

لەم لاپەنەوہ زۆر لە مامۆستایان ئەرك دادەنئین بەلام
 لئپرسینەوہی بۇ ناکەن بە بیانوی کەمی کات کە دەبیتقە ھۆی کەم
 گرنگی دانی خوئندکاران بە ئەرکەکان و بەردەوامی خوئندکاران لە
 سەر ھەلەکان لە وەلامی ئەرکەکانیاندا ئەگەر ھەبوو مامۆستاش ھەیە
 ئەرك بۇ خوئندکارەکانی دانائیت بەلام ئەو ئەرکە مایەى لاوازی
 توانای خوئندکارە .

۹- نەرم و نیان بە .

ھەرچەندە بیزارکاران لە پۆلەکەتدا زۆر بوو توپە مەبە (لا
 تغضب) بەلکو ئارامی و نەرم و نیانی بیری خۆت بئینەوہ ، چونکە
 بەمە وادەردەکەویت لە بەرانبەریان کە زۆر بروات بە خۆتە و ھەلس
 وکەوتی ئەوان توشی شەلەژانت ناکات ، پاشان رەخنەییەکی
 پەرۆردەیانەیان ئاراستە بکە (باشە ! زۆربەتان دەبینم بە
 شیۆہییەکی باش کاردەکات . بەلام ئەوانەى لەوئین (نیشانەیان بکە)
 پئویستە زیاتر ھەولبەدن . (تۆ دەتوانی دەستەواژەى بە بەئیز ترۆ
 کاریگەر تر بەکار بەئینیت .

پيغەمبەر ش (ﷺ) دەفەر موي (إن الله رفيق يحب الرفق
 في الأمر كله و يعطى على الرفق ما لا يعطى على غيره واته خودا نەرم
 ونيانە و نەرم و نيانى پيخوشە ئەوہى بە نەرم و نيانى دەيدات بە
 هيچ شتيكى تر نايدات)

۱۰- شىۋىزى " لابرېنى ئاگايى (صرف الانقباه)

كاتى يەككىك لە ئازاۋە گىرەكان دەيانەوي راتكيشن بۇ
 گفتوگوى بى سوود و كات بە فيرۇدان خۆتى لى بى ئاگا بکہ بەم
 شىۋازە . :-

دان نان بە ووتە باش و راستەكانيدا ئەگەر راست بوو يان
 ھەندى راستى تيادا بوو (بە بى دريژکردنەوہ و گويدان بە ھۆكارى
 ووتەكانى پاشان ئاگايى خویندكاران بەرەو بابەتەكەى خۆت بەرەوہ
 يان بۆكارىكى تر کہ يەككىك لە خویندكاران دەيكات . ليۋەدا گوڤشت
 لى گرت و نەى توانى راتكيشيت بۇ ووتەى بى سوود .

۱۱- كارايى وەلامدانەوہت .

بە سوودە ئەگەر پېش رودانى ئاستەنگەكان بېرت
 كوردبېتتەوہو وەلامەكانت نامادە كوردبېت بۆ روداوەكان: وەك
 (دواكەوتنى خویندكارىك ، گفتوگۆى خویندكاران لە كاتى وانەدا ، نە
 نوسىنى نەركەكان ، نامادە نەكردنى پېويستىەكانى وانەكە

(كتیب ، پېنوس ،)

ئەگەر وەلام دانەوہت لە مېشكى خۆتدا نامادە كوردبېت بە
 شىۆه يەكى متمانە بەخۆ و بە ئاگا و دادوہر دەردەكەويت

۱۲- دانايى بېركردنەوہت دووبارە .

ووتە كارىگەرى زۆرى دوولايەنەى مەيە (باشى و خراپى) لە
 بەر ئەمە دانايىيە ئەگەر بېر لە كارىگەرى ووتەكانت بکەيتەوہ كە
 ئاراستەى خویندكارانى دەكەيت بۆ پېگرتن لە دروست بوونى ئازاوە
 لە ئەنجامى ووتەكانتدا . ئەمە خالىكى گرنگە و گرنكى دانمان بۆ ئەم
 لايەنە زۆر لاوازە. وەك دەلێن خۆزگە گەردنم وەك گەردنى نەعامە
 بوایە بېرى لە وشەكە بکردايەتەوہ پېش دەرچونى لە دەم .

کوردیش دهلی و ته کانت بکولینه پاشان دهري بکه پیویسته بزانی که
ههستی خویندکارانیش کاریگه ره به وته کانمان .

۱۲- دهسته واژه ی سحری .

نوسه ر چند دهسته واژه یه کی هه ئبژاردوه که کاریگه ری
گه وره ی بۆ ریکخستنی پۆل هه یه

❖ شتیك به دهسته وه بگهرو بلی : کی دهتوانی پیم بلی

ئه مه چیه ؟

❖ کاتی ژماره یه کی که م به شداری وه لام دانه وه ده که ن

بلی : دهیی ! چیتان به سه ر هاتوه ته نها سی خویندکار

وه لامه که ده زانیت ؟ ! به دنیا ییه وه نا ، دهیی ،

زیاترم دهوئیت .

❖ کاتی ده ته وی ئاگاداریان بکه یته وه له سزایه ک : بلی ،

باشه ، من نامه وی سزاتان بدهم به لام هیه ریگه

چاره یه کی ترتان نه هیلاوه ته وه بۆم .

❖ بۆ هیمن کردنه وه ی پۆل بلیی : تکایه دهنگتان نزم

بکه نه وه ، پینچ ، چوار ، سی ، دوو ، یه ک .

بهندی سییهم : چۆن کارو فرمانه کان له ریرهوی راستی

خویان دهپاریزی له پۆلدا

۱- ورهوی خویندکاره کانت بهرزکه رهوه .

ئهمهش به ناوهینانی باشیه کانی خویندکاره کانت له سهرهتای وانه کاندایان به دهرخستنی باشتر بوونیان له روی ئاستیان و ههلس و کهوتیان . وهك وتی : سوپاسی هیوا دهکه م که زوو گه یشتوه یان باس کردنی که می جولهی ، جیبه جی کردنی ئه رکه کانی ، به شداری کردنی له وانه که دا هتد . ئهم کاره به بهردهوامی ههستی بهرزبوونه وهی ئاستیان (التفوق) له لایان دروست دهکات و هانیان دههات ئهم ئافهرینهانه زیاتر به دهست بینن .

۲- چۆن سهرهتای وانه که نایاب و خوش (رائع) دهکهیت ؟

سهرهتای وانه خالیکی گرنکه بۆ سهرنج راکیشانی ناگایی خویندکاران ، بۆیه پیویسته سهرهتایهکی هاندەر بیته ، زۆر زۆر ناگاداریه که سهرهتا به سهرزه نشت و گلهیی و ئاشکرا کردنی بابهتی شهپی داتوو له گهله خویندکاره کانتدا دهست پی نه کهیت . چونکه وانه که و بابهته کهی گه ورهترین زهره رمه ند دهبن .

نوسەر چەند نمونە يەكى بۆ سەرەتاي وانەكان ناو ھيئاوۋە
 وەك : بېروا ! دەستت خۆش بېت بۆ تەواو كردنى ئەركەكانت لە
 وانەي رابردودا ، ھتد . خۆزگە بۆ ھاندانى سەرەتا كورته
 چيروكېك يان وتە يەكى خۆش كە پەيوەنديان بە وانەكەوۋە بېت باس
 دەكرا يان بە چەند پرسىيارىكى ھەندەرانە دەستت پيئدەكرد.

۲- بە كارھيئاناي كارتى رونكردنەوۋەي گەورە

بېروكەكە ئەوۋە يە كە كورته وەلام لە لاپەرە يەكى A4
 بنويسيت ، بۆ نمونە ووشە يەك بېت و دەيدەيت بە خوئندكاران لە
 كاتى ھاتنە ژورەوۋە ياندا پاشان پرسىيار دەكەن بۆ ئەو وەلامانە
 ھەركەس وەلامە راستەكەي لاپوو بەرزى دەكاتەوۋە ، جياكارى ئەم
 بېروكە يە ئەوۋە يە كە لە سەرەتاوۋە يەو پۆلەكە رېك دەخات و سەرەتاي
 وانەكەش ناياب دەكات.

۴- چۆنيەتى دانى ئەركەكان و كۆكردنەوۋەيان

يەكېك لە ھۆكارەكانى ئاژاوۋەي پۆل چۆنيەتى دانى ئەركەكان و
 كۆكردنەوۋە يانە كاتى كە مامۆستا سەرقال دەبېت پيئاوۋە يان پشت

دەكاته هەنئ خويندكارى ئاژاوه چى ئاژاوه دروست دەبىت ، بۆيه
نوسەر چەند ئاراستەيه كى هەيه بۆ رزگار بوون لەوكارە :

■ بۆ هەموو پۆلىك لىپرسراو دابنى (لە خۆيان) بۆ دابەشکردن و
كۆکردنەوهى ئەركەكان .

■ دئىابە لە بەئاگابى و گوى گرتنى خويندكاران لە كاتى
ئاراستەكاندا بۆ ئەنجام دانى راهىنانىك و دوركەوتنەوه لە هەموو
خۆ سەرقال كۆردنىك .

■ كاتى پىويست بهيلەوه بۆ كۆکردنەوهى ئەركەكان پىيش زەنگ
لىدان .

■ پىيش كۆکردنەوهى ئەركەكان داواكارىه كەتيان بۆ روون بكەرەوه

۵- سيانەى سىحرى .

لە جياتى ئەوهى كە پۆلەكە هەمووى هەستى بە
جىبە جىكردنى چالاكیهك با چەند چالاكیهك بىت (لە سى زياتر نەبىت
تا ئاژاوه دروست نەبىت) ، ئەم بېرۆكەيه بەشدارى هەموان مسۆگەر
دەكات چونكە هەركەس بە ئارەزوى خوى چالاكیهكەى هەلدە بىزىرئىت
وكارى تىادا دەكات .

۶- جوانى پرسىياري هەلبۇاردن .

سەرەتايەكى باش نىيە ئەگەر بە پرسىياري گران دەست پى
بىكەيت بۆيە لە سەرەتاوہ بە پرسىياري ئاسان دەست پى بىكە و پاشان
بەرە و گرانتر . وە باشترین پرسىياري مام ناوہند هەلبۇاردنە چونكە
يارمەتى بىرکە وتنەوہى وە لامەكان دەدات

۸- زياتر يارمەتى بۇ خۆت و خويندكارەكانت

جارى واھەيە گراني پرسىيار ھۆكاري دروست بوونى ئاژاوەيە
لاى ئەوانەى كە ناتوانن شىكاري كەن بۆيە نوسەر پيشنياري ئەوہ
دەكات كە پرسىيارەكە بە شتۆهەيەكى رونتر و ئاسانتر دارىژىتەوہ
بۆيان لە لاپەرەيەكى تردا .

۸- بەكارھينانى ھۆكاري بيستن .

نوسەر پيشنياري ئەوہ دەكات ئەو بەشەى وانەكە كە
خويندەنەوہيە بەدەنگى خۆت تۆماری بىكە و بۆيان لىبەدە ، ئەمە
يارمەتيت دەدات بۇ رىكخستنى پۆل لە دوو لاوہ

يەكەم : ئاگادار بوونيان و كەمى جولەيان .

دووهم : دهست بهتال بوونت بۆ ئاگادار بوونیان و
 ئاراسته کردنیان بۆ گرنگی دانیان به وانه که . نه گهر وانه که به
 شیوهی بینراو ئاماده بکهیت (نموونه هیئانه وه و زیاتر روونکردنه وه
 وهك فلیم ، رووتۆك ...) به به کارهییانی داتاشۆ زۆر باشتتر ده بیئت
 به لام نهك به بهرده وامی .

۹- ههر وانه یهك سه ره به خۆیه .

جاری واههیه مامۆستا له یهك به شه وانه دا زیاتر له وانه یهك
 پیشکەش دهکات به هۆی زوو ته و او بوونی وانه یه که مه وه نه مه
 ده بیته هۆکاری ناریکی پۆل و به شداری نه کردنی خویندکاران که
 مایه ی : بیزاری خویندکارانه . خو ئاماده نه کردنی پیشه کی مامۆستا
 بۆ وانه ی دووهم که مایه ی نادروستی وانه که یه .

۱۰- پرده چالاکى .

زوو ده رچونت له چالاکیه که وه بۆ نه وی تر ئاژاوه دروست
 دهکات و هه ندی په لپیت (الاعتراض) لیده گرن له به جی هیشتنی
 چالاکى یه که م ، تا گواستنه وه ت ئاسایی بیئت و توشی ره خنه
 نه بیته وه ، نوسهر پیشنیار دهکات که پردی گواستنه وه له نیوان .

ههردوو چالاکیه که دا دروست بکهیت به داواکردن له خویندکاران که سیك دیاری بکهن که چالاکیه که بۆ ههموان کورت بکاتهوه و گرنگترین سی سوودی نهو چالاکیه دیاری بکات ، نه مه کوتای هیئان بوو به چالاکی به که م به ریگه به کی دیلو ماسی .

۱۱- چۆن چالاکی دهگوریت ؟

نه مه ته واوکاری بیروکه ی پيشوه ، کورته که شی ریگه به کی رۆن و دیاری کراوت هه بیئت له گه ل خویندکاران که چیت دهویت لییان (دهست کردن به کار ، وازهیئان له کار) باشتر وایه نیشانه کراو و رۆن بیئت بۆ خویندکاران ، پیویسته دهسته وازه کان کوتای پیهینه رو راستی ئاراسته و فرمانه کان ده ربخن) . نه وه ش ناگه به نیئت که به پوخوشیوه نه نجام نه دریت .

۱۲- پشودانه وه ی نایاب (الرائعه .)

باش وایه پشویه کی کورت بدهیت به خویندکاره کانت به تایبه تی دوائی به شداریکردنیان له وانه که دا وه ک به خشیش به مه رجی کورت بیئت و به هیواشی بدوین ، تۆش سود له م ماوه ده بینیت و خۆت

بۆ برگه‌ی دووهم ئاماده ده‌که‌یت ، به‌لام ئاگاداری پیدانی پشوی
زۆربه نه‌ک له هه‌موو وانه‌یه‌که‌دا داوای بکه‌ن .

۱۲- له سه‌رخۆی له پیشکه‌ش کردنی وانه‌که‌دا .

هه‌ندی له مامۆستایان هه‌ولده‌ده‌ن که هه‌موو ئاره‌زو
پرسیاره‌کانی خویندکاره‌کانیان ، جیبه‌جیبه‌که‌ن له گه‌ل ئه‌وه‌ی که له
سه‌ریه‌تی له گه‌یاندنی وانه‌ زانسته‌یه‌که‌ ئه‌م کاره‌ راسته‌ له لایه‌که‌وه
به‌سووده به‌لام سه‌رچاره‌ی ماندو کردنی خۆیه‌تی له گه‌ل لاواز بوونی
بۆ پیشکه‌ش کردنی بابه‌تی وانه‌که‌ی ، په‌له‌ په‌ل ده‌کات له وتنه‌وه‌ی
وانه‌که‌یدا تا وه‌لامی هه‌موو داواکاریه‌کان بداته‌وه‌ که توشی زیاد پۆی
ده‌بی‌ت .

بۆیه پێویسته مامۆستا دلنیا بی‌ت له وتنه‌وه‌ی بابه‌ته‌که‌وه‌ په‌له
نه‌کات و له کاتی وانه‌ وتنه‌وه‌دا وانه‌که‌ نه‌بری‌ت و له کۆتایدا به‌پیی
کات وه‌لامیان بداته‌وه‌ . خویندکارانی‌ش دلنیا بکاته‌وه‌ که به‌ پیی
توانا پێویسته‌کانیان جیبه‌جی ده‌کات .

۱۴- پشتگیری بینرلو.

ئەم بیروکه یه دانراوه له سەر دانانی هیماو نیشانه لاپەرە کارتۆنیەکان له پۆلدا که یاسا رهوشتیە داواکراوه کانیان تیادا دووپات دەبیتهوه له کاتی روودانی سەرپێچیدا مامۆستا ئیشارەت بۆ ئەو یاسایە دەکات .

هیژی کاریگەری نیشانه کردنه که لهوهوه دیت که خویندکاره که به بهردهوامی ههست به سەرپێچیه که و سزاکه ی دهکات ئەمەش په یوهسته به راستی جێبهجێکردنی سزاکه له لایهن مامۆستاوه

۱۵- خشتهی چاودێری رهوشت .

بیروکه که لهوهوه دیت که له خشتهی ناوهکاندا هیما به کاربهنیت بۆ باری کهسه که له وانه کهدا ، بۆ نمونه نایاب ، زۆر باشه ، ناوهنده ، هتد بیان به کارهینانی رهنگهکان بۆ هه ر ئاستیک ، ئەمه ئەگەر له هه موو وانه یه کدا ئەنجام بدریت به سوود ده بیئت .

۱۶- فایلی دەسكەوت (ملفات الإنجاز)

ئەم بېرۆكە يە ھەول دەدات خوینکار باوهرى بە خۆی ھەبیت و یارمەتى دەدات بۇ بەشدارى كردن له وانه كەدا ، كورته كەى ئەو ھە يە بۇ ھەر خویندكارىك فایلیك دابنیت و ھەموو دەستكەوت و پېشكەوتنەكانى له پرۆسەى خویندندا تیادا تۆمار بكەیت و له بەرچاوى خۆشى بېت و ناوھكەشى بە روونى لەسەر نوسرا بېت .

له گەل ئەو ھەى ئەم بېرۆكە يە تواناو كاتى زۆرى دەویت تا باوهرى خویندكار بەخۆی بەھیز دەكاتەو ھە .

۱۷- بەرئۆه بېردنى گفٹ وگۆ (إداره النقاش)

لەو بېرۆكانە يە كە ژاوەژاو و ئاژاوەى له گەلدا دەبیت له پۆلدا ، خویندكارەكان بكە بە چەند گروپىكەو ھەو يەككىيان بكە سەرۆكى گروپەكە ، ناوى ھەر گروپە و چى بۇ ھە يە و چى لەسەرە (بەرئۆكەوتن له گەل خویندكاراندا) له سەر تەختەرەشەكە بنوسە ، پېويستە ھەموو ئەندامانى گروپەكە بەرپرس بن له ئەنجامى كۆتايى .

۱۸- بېرخستنه وه بۆ بەرزكردنه وهى دهست

له هۆكاره كانى دروست بوونى ئاژاوه له پۆلدا پرسىيار كردن و وهلام دانه وهى خویندكارانه به بى مۆلهت وهرگرتن و دهست بەرزكردنه وه ، به هیزو به زهبر به بۆ رېكخستنى ئەمه و دۆزینه وهى چاره سەر بۆى) بى دهست بەرزكردنه وه خویندكاران هیچ نه لىن (تا ئەم رېكخستنه به رهه م دار بىت پىويسته گفتوگو بكهيت له گەل خویندكاراندا و سوده كانى ئەم رېكخستنه يان بۆ روون بكهيته وه ، پاشان به زهبر به بۆ جىبه جىكردنى و دهست شل مه كه و وهلامى پرسىيارى سهرپىچى كاران مه ده ره وه ، دهست خوشى و هانى گوپرايه لان بده ، به رده وام ئاگادارى ئەم رېكخستنه يان بكه ره وه .

۱۹- كاتى زانىاره كان (وقت التعليمات) .

بېرۆكەى نوسەر لىره دا ئەوهيه پاش كردنى ههر پرسىيارىك كاتى پىويست بده به خویندكاره كانت تا له پرسىياره كه تىبگەن و وهلامى بۆ ئاماده بكەن ، وهلامى پرسىياره كه له يه كه م كهس كه دهستى بهرز ده كاته وه وهرمه گره ، پىويسته شاره زابىت له وهى كه ههر پرسىياره چهنده كاتى ده وىت بۆ وه لادانه وه .

۲۰- ناراسته کردنی پرسیار بۆ پۆله که .

کاتی که له وانه که دا پرسیار ده که یت هر ئه و گروپه دست بهرز ده که نه وه که له وانه ی رابردوو دهستیان بهرز کردبو وه بۆیه نوسه ر پيشنیاری ئه وه ده کات که شیوه ی ناراسته کردنی پرسیاره کان بگۆرین ، به وه ی که پرسیاره که له په ره یه ک بنوسین و کاتی پیویستی وه لām دانه وه یان پی بده یان پاشان داویان لی بکه یان مه رکه س وه لāmی خۆی بخوینیته وه ئه مه ئه وه ئاشکرا ده کات که زۆربه یان توانای وه لām دانه وه یان مه یه به لām ده ترسن یان شهرم ده که ن ، بۆیه ئه م ریگه یه ترسیان له وه لām دانه وه ده شکینی .

۲۱- چۆن کار له گه ل وه لāmی هه له ده که یت ؟

کاتی که خویندکار به هه له وه لām ده داته وه له وانه یه پیی بلایی هه له ت کرد : ئه مه برپا بوون به خۆی لاواز ده کات (له گه ل گالته کردن و رابواردنی هاوریکانیدا) یان ده لئیت باشه : به مه ش هه له به راست داده نی ت که هۆکاری سه رلیشیوانه .

به لām راستیه که ی ئه وه یه که سه یری به شه راسته که ی وه لāmه که بکه یت و دووباره ی بکه یته وه به شه که یی تریشی بۆ راست

بکه یته وه یان پیی بلئی من ده زانم تو له چ لایه که وه سهیری
پرسیاره که ت کردوه . یان هه له ی زانا به ناوبانگه کان باس بکه و پییان
بلی چۆن سویدیان له هه وه له سه رنه که وتوه کانیان بینیه بۆ سه رکه وتن

۲۲- ریگه یه که له جیاتی ئاراسته کردنی پرسیاره کان .

کورته ی بیروکه که نه وه یه که پرسیاره کان له سه ر کارتییکی
رهنگدار که هه ر گروپیک رهنگی تایبه تی خۆی هه بیته و هه نگاوی
یارمه تی ده ر بۆ شیکارکردن له پشت کارته که وه دابنریت له گه ل
به ناگابوون له م خالانه :

أ- دروست کردنی گروپه کان واده رکه ویت لای
خویندکار که هه ره مه کیه به لام لای خۆت پیویسته گروپه کان
به پیی ئاستی خویندکاره کان بیته .

ب- پیویسته هه نگاوه یارمه تی ده ره کان بۆ هه ر
گروپیک به پیی ئاستیان بیته ، ئاسته لاوازه کان هه نگاوی
زیاتریان بدریته . نه م ریگه یه یارمه تی خویندکار ده دات که
هاوبه شی بکات و هه سته به یه کسانێ تواناکانی له گه ل
هاوریکانییدا لادروست ده بیته .

۲۳- سودبىننن له بىرۆكەى بابەتەكانى تر.

ئاسايى ھۆكارەكانى رىكخستنى پۆل لاي مامۆستايان له يەك سەرچاۋەۋە دىت كە پەيوەندى بەبابەتەكەى خۆيەۋە ھەيە ، بە بەردەۋامى دووبارەى دەكاتەۋە ، بۇ تازەگەرىش پىۋىستە مامۆستايان شارازايەكانى خۆيان بگۆرنەۋە له گەل مامۆستايانى تردا بۇ رىكخستنى پۆلەكان ئەمەش له رىگەى گفتوگۆ و سەردانى كردنى يەكتر له پۆلدا دروست دەبىت ، رىگەى نوپيان بۇ دەردەكەۋىت دەشى بە گۆرپىنىكى كەم بۇ وانەكەى تۆش بشىت .

۲۴- قەدەغەكردنى بەيەكدا كىشان و شەر كردن .

له دياردە نارپىكەكانى بەرپۆۋە بردنى پۆل بەيەكدا كىشان و شەرى نيوان خويندكارانە ، له راستيدا ئەمە روونادات بە ھۆى بى ئاگايى مامۆستا يان چاودپىرەۋە نەبىت (باشترىن شت بۇ چارەسەرى ئەمە خىرا بەدەمەۋە چون و چارەسەركردنىەتى ئەۋىش بەزانىنى ھۆكارو پىشەكەكانىەتى .

۲۵- دواى وانەیهکی خراب چى دەکەیت.

ئەگەر دەسەلاتى ھیمن کردنەوہ و ھیورکردنەوہی پۆلت لە دەستدا لە یەکیک لە وانەکاندا ، پشت گوئی مەخەو لە وانەى داھاتوودا ئەو خویندکارانەى کە ھۆکاری بشیویەکە بوون سزایی یاساییان بدە تا ئەگەر داواى یارمەتیشت لە بەریۆہ بەرایەتى خویندنگە کردوہ ، نارازى بوونی خۆت بۆ خوینکاران روون بکەرەوہو پێیان بلێ کە تۆ چەندە لەو کارە نارازیت ئەو کارە مایەى بەفیرودانى کات و لە دەست چونی بابەتەکە یە .

۲۶- دوو بارە دابەش کردنەوہى ئازاوەچىەکان لە پۆلەکاندا

ئەم بیروکە یە لە گەل بیروکەى پیشوہ ، کورتەکەى ئەوہیە کە زەبر و راستى خۆت بەرانبەر ئازاوەگیان نیشان بدە ، نوسەر پیشنیاری ئەوہ دەکات کە ئازاوە گپەرەکان بەسەر پۆلەکاندا دابەش بکرین (بە پى ژمارەیان) ، پاشان ھەنگاوی گرتنەوہ (احتواء)یان دەست پى بکاتەوہ ، لە گەل لەبەرچاوغرتنى ریسای خۆ بی ئاگاکردن (مبدأ التغافل) .

۲۷- بەرئۆه بېردنى تاقىكردنە وەكان .

ناوى تاقىكردنە وە لە لاي خوئندكاران كاريگەرى خراپى ھەيە ،
بۆيە نوسەر پيئشنيار دەكات گۆران بەسەر ناوہ كەدا بەئيرئيت ...

وہك ئەلقەي بېرخستەنە وە

ئەلقەكانى " چەندەت بېر دەكە وئقە وە ؟

ئەلقەكانى " سەرم سور بېنە بە زانيارىەكانت "

۲۸- چۆن وا دەكەيت خوئندكارەكانت ئەركەكانيان

بنوسنە وە

دانى ئەركەكان لە زۆر كاتدا بارگرانىيە بۆ خوئندكار و
مامۆستاش لە بەدواداچون و پشكنينيدا بۆيە ھەندى جار نرخى
پەرورەدەيى خۆي لە دەست دەدات ، پيويستە ئاگادارى ئەم
تېببىيانە بيت كە يارمەتيت دەدات بۆ بە دەست ھىنانى ئامانجە
پەرورەدەيىەكان . ئەرك زياتر لە تواناي خۆت مەدە كە بۆت نە
پشكىئيرئيت . كاتى پيويست بدە لە ماوہى دانى ئەركەكە و
وہرگرتنە وەي .

له م ماوه یه دا ئه رکه که یان بیربخه ره وه .

له کاتی دواخستنی ئه رکه کان و نه هینانی بیریان بخه ره وه
له و سزایه ی که توشیان ده بیئت ئه گهر له دوا کاتی وه رگرتنه وه ی دوا
که وتن .

ئهرکی تر مه ده تا ئه وی تر له هموان وه رده گریته وه یان
سزای ئه وانه ی که نه یان هیناوه ته وه له کاتی دیاریکراودا ده ده ییت .
به م شیوه ئه رکه کان ده پشکنیت و نرخیش بۆ ئه رکه کان ده گپرته وه

۲۹- ئهرکی ئاسوده کاری دابنی .

ئاسوده بوونی خویندکاران جیبه جی ده بیئت ئه گهر ئه رکه کان
له گهل ئاره زویاندا بگونجیئت و شیوه ی ئه رکه کان تازه گهری تیدابیئت

۳۰- پشکنین (التصحیح) .

نوسهر پيشنیار ده کات بۆ رزگار بوون له درئژی کاتی
سه بیرکردن و راستکردنه وه ی ده فته ره کان به دانانی چه ند پئوه ریکی
دیاری کراو به ریکه وتن له گهل خویندکاراندا بۆ پشکنینیان تا زوو
بگه نه ئامانج ، بۆیه پيشنیار ده کات کاره که بگهن به سی به شه وه :

رهنج ، نهجام ، جۆری . بۆ ههرسی بواره که نمره ی به کسان دابنی ، دهتوانی به خیرایی نهجامه کانیان بۆ دهریکهیت ، خاله بههیزو لاوازهکان دهگریته خۆی و دهتوانی سهیری ههموو ئهرکهکان بکهیت و خویندکارانیش جیبهجیی دهکن چونکه دهزانن که بهدوادا چون ههیه بۆی .

۲۱- دست به سهراگرتنی کوتای وانه .

نوسه ر پيشنيار دهکات بۆ کارابوونی خویندکاران له گهلتدا له پيش وانه کهدا له تهخته که ئه مانه بنوسريت:

أ - ئه مه له وانهي داهاتودا جیبهجیده کهين

ب - بۆچی ئه مه ده کهين ؟

بۆ ههر دوو خاله کهی سه ره وه توخمه بنچینه یه کانیان به کورتی و به روتی بنوسه ، له وانه نوویه کهدا تهخته که ههلبواسه وه یان دوو باره بینوسه ره وه .

بهندی چولرهم : چاره سهركردنی ئاستهنگه بلاوهكان

۱- يارمهتی باره تاكه كه سهيه كان .

جاری وا ههیه كه خویندكارێك پێویستی به يارمهتی ههیه
كاتێ كه سهرقال دهبيت پێوهی ئاژاوه دروست دهبيت له پۆلهكهدا
نوسه دهلی رێگهی چارهسهه بهم شیوهیه دهبيت :

خویندكارهكه بیینه لای خۆتهوه و له تهنیشهوه رایبوه ستنینه
تا بتوانیت چاودیری خویندكارهکانی تر بکهیت له گهڵ پيشكەش
کردنی يارمهتی بۆی ، بهردهوام به له دهركردنی ئاراستهكانت بۆ
خویندكارهکانی تر تا ههست بکهن بهردهوام چاودیریان دهکهیت .

۲- به دهست هینانی نهبوهكان .

به دروست کردنی په یوهندی بههیز له گهڵ دهووپشتی خۆت
له پرۆسهی فیڕکردن (سههپه رشتیار ، بهرئوه بهرایهتی خویندنگا ،
مامۆستایان) تا هاوکاری و يارمهتیت پيشكەش بکهن له رووی
زانستی و تواناییهوه .

۲- ئىستراتىجىيەتى چاۋە كۆپتە.

ۋەستان بۆچارەسەر كىردنى ھەموو ھەئس و كەوتىكى نا
 باشى خويندكارەكانت بە بەردەوامى وانەكە پەك دەخات و ھەرا
 دەننېتەۋە ، بۆيە نوسەر پېشنىار دەكات چاۋە كۆپتە ھەبىت ،
 دەبىننېت بەلام لەسەر ھەموو ھەلەيەك ناۋەستىت بەلكو ھەلەكان
 بەش بەش بىكەرەۋە ، ھەيانە لەسەرى دەۋەستىت و چارەسەرى
 دەكەيت ھەشيانە فەرامۆش كىردنى باشترە بۆ بەردەوامى وانەكە كە
 ئەمەش دەگەرپتەۋە بۆ شارەزاي و لىزانىن و كەسايەتى مامۇستا .

۴- خراپە رەۋىشى شارلۇە .

ھەندى لە خويندكارەكانت ھىمن و بەرەۋىشتىن بەلام لە ھەمان
 كاتدا ھىچ چالاكىەك و ھەۋلدانىكىيان بۆ فېرىون نىيە ، بۆيە ئاستيان
 نزمە . ئەۋكىشەيەى كە توشىت دەبىت بۆ چارەسەريان ئەۋەيە كاتى
 سەرقال دەبىت بە چارەسەريانەۋە ئازاۋەگىرەكان ئازاۋە دەننېتەۋە
 لە ھەمان كاتدا ناكىرى خويندكارە لاۋازەكان فەرامۆش بىكەيت تا زيان
 بە خۆى نەگەيەننېت و كەسانى تىرىش چاۋى لى نەكەن .

بۆیه نوسەر پيشنيارى ئهوه دهكات كه بهردهوام بيت له
تيبيني كردنيان ، چەند ئامانجىكى قوناغى بۆ دابنى و له و قوناغەدا
رازيبه به به ئه نجام گه ياندنيان ، وه تيان بگه يه نه كه رهوشه به رزى
و هيمنى شتىكى زور باشه به لام هاتنى بۆ خویندنگا بۆ فيربوونه .

له زۆربهى باره كاندا خویندكار دهست به ههولدان دهكات
كاتى ده بينى بهردهوام چاودىرى دهكریت .

۵- خۆ به پلنگ كردنى (التنمر) ناو پۆل .

پيوسته به توندى به رانبه ر ئه و خویندكارانه بوه ستيته وه كه
گالته به هاوريكانيان دهكهن پاش ئامۆژگارى كردنيان و ئاگادار
كردنه وه يان و گه ياندنى باره كه به بهرئوه به رايه تى خویندنگه ، بانگ
كردنى كهس و كاريان و پاشان ده ركردنيان له پوله كه ئه گه
بهردهوام بوون له كاره كه يان .

۶- ياسايه كى زييين بۆ جياولزى له بيروبوچوندا .

ياساكه ئه وه يه كه خویندكاران سه رقالت نهكهن به
دهمه ده ميوه و كاتى وانه كه بپوات ، هه ر له سه ره تاوه پى بلى كه

له دواى وانه كه وه لامي دده يته وه به خيڙايى وهره وه سه ر وانه كه ،
 نه گه ر دووباره ي كرده وه . به هيمنى پيى بليى تو له سه ر بابته ي
 وانه كه گفتوگو ناكه يت نه گه ر كوڤاي پينه هيئا ده ريبكه ره دهره وه ي
 پۆل به پيى ياسا .

۶- چۆن خۆت له ترسناكى نامۆيان ده پاريزيت - نامۆيان (نه و
 بيروكه و بواران هيه كه پيئخوشه گفتوگو ي له باره وه بكه يت)
 نوسه ر ئاگادارت ده كاته وه كه خويناكاران راتنه كيئن بۆ نه و
 باسانه كه كاتى وانه كه ده گريت ، نه گه ر له وبارانه وه
 پرسياريان ليكردى بليى له كاتيكي تردا وه لامتان دده مه وه
 كه كاتى وانه كه نه بيت يان پاش ته واو كردنى وانه كه .
 جارى واهه يه ماموستا خو ي ده يه ويىت له و باسانه بدويىت .

۸- سحرى سه ودا گه رى (المساومه)

كاتى كه خويناكاران نه ركه كه په سه ند ناكه ن سه ودايان
 له گه ل بكه (واته وتويژكردن) به كه م كردنه وه ي نه ركه كه يان سوک
 كردنى سزاكه يان ، بۆنه وه ي ئاژاوه دروست نه بيت ، له گه ل
 يه كيكياندا گفتوگو بكه به زمانى هه موويانه وه .

٩- گواستنه وهى خوئندكار له شوئنه كهى.

زۆر جار له كاتى ئازاوه دا به گواستنه وهى خوئندكارىك له شوئنه كهى خۆى كئشهت بۆ دروست ده بئت به تايبهتى كاتى كه له بهرانه بهر هاورىكانيدا داواكارىه كهت جئبه جئى ناكات . بۆيه نوسهر رئگهى گواستنه وه بهم شئوه پئشنيار دهكات :

- ئاگادار كردنه وى چه ند جارئك پئش گواستنه وهى .
- ديارى كردنى ئه و شوئنهى كه بۆى ده نئيرت له گهل دورخستنه وهى كورسيه كه له مئزه كه .
- بچۆ بۆئه و شوئنهى كه خوئنكاره كهى له سهر داده نئيشئت ده ستئكت به كراوهى بۆ درئز بكه و (نئو مه تر دور به) به دهسته كهى ترت ئاراسته بۆ شوئنه نوئيه كهى بكه ، داواى گواستنه وهى لئ بكه به هئمنى .

ئه گهر جئبه جئى نه كرد داواكارىه كه دوباره بكه ره وه و بلئ (ده مه وئ وانه كه ته واو بكه م به لام تو نايه لئت بۆيه ده مه وئ گوئرايه لئم بكه يت) زۆر جار خوئنكاره كه وه لام ده داته وه .

ئەگەر بەردەوام بوو لە گوێرایەلی نەکردن کۆتای پێ نەهێنا
 پێی بلێ :باشە لەمە زیاتر کاتی ھاوریکانت بە تۆوھ ناکوژم بەلام لە
 کۆتایی وانەکەدا چارەسەری کیشەکە دەکەم . پیویستە لە سەرت
 سزایەکی پەرۆردەیی ئاراستە بکەیت چونکە ھەموو خۆینکارەکانی
 تر چاوەریی دەکەن ، ئەگەر لەبیرت کرد و سزات نەدا ھەندی لە
 خۆینکارەکانی تریش چاوی لێدەکەن .

۱۰- یەك جل پۆشین.

لە یاساکانی خۆیندنگە یەك جل پۆشینە ، چۆن چارەسەری
 ئەوانە دەکەیت کە گوێرایەل ناین نوسەر دەلێ یەکەم جار ئاگاداریان
 بکەرەوھ پاشان لە پۆلدا ئاگاداریان بکەرەوھ لە سەرھتادا بە ھێنی و
 لە دوای ۱۵ خولەك ناویان لە دەفتەری تیبینیەکاندا بنوسە و بلێ
 بەریوھ بەرایەتی خۆیندنگە لی ئاگاردەکەمەوھ . ئاسایی زۆربەیان
 گوێرایەل دەبن ، ھەرکەسیش گوێرایەل نەبوو بینێرە بە لای
 بەریوھ بەرایەتی بو سزادانی و مەیەلە بیته پۆلەوھ تا گوێرایەل نەبیته
 تیبینی : ھۆی ئەم چارەسەرکردنە بو خۆینکارەکان روون
 بکەرەوھ .

۱۱- مۆبايل .

بوونى مۆبايل له پۆلدا سەرچاوهى بشيويه . پيويسته
 مۆبايله كەى ليۆه رگريت و به پيى ياساكان هەلس و كەوتى له گەلدا
 بكهيت . دلنياشى بكه ره وه كه مۆبايله كەى نافه وتييت .

۱۲- زال بوون به سەر رۆتيندا .

هەندى له كيشه كانى پۆل له بيزارى و ناخوشى وانه كه وه
 دروست ده بيت كه خویندكاران بيزار ده كات ، ئەمه هەر له سەر هتادا
 دەر ده كه وييت ئەگەر وانه كه ت به هەمان شيوهى وانه كانى پيشوو بيت
 ، ئەگەر ده ته ويى له م بيزار بوونه رزگارت بيت ئەم پيشنيارانە وه رگره

• شوين و جو لهى خویندكاره كانت بگوره

(ئەوانهى له دواوه به پيوه ده وه ستن بانگيان بكه بۆلاى خۆت بۆ
 بينينى ويينه يهك بۆ نموونه ويينه كه يان بۆ به رزمه كه ره وه)

• وتنه وهى وانه به داتاشۆ ، گفوت و گوى زۆرى له سەر مه كه

- دياريه كيان له پاكه تيدا پي نيشان بده (نه زانن چييه)
كه ببیت به ديارى بۆ باشترين خوینكار له كۆتای وانكه دا
بيدهرى .

١٢- پینوسم پینیه .

نوسه ر پيشنيار دهكات بۆ كيشه ي نه هينانى پينوس خوت
چهند دانه يه كت لابييت و له كاتى داوا كردنيدا بياندهرى .

١٤- پيشتريش نه مه مان نه جامدا .

له راهينه كانندا نه م رسته يه ت پيده وترىت ، توره مه به و بلى
نه مه راسته به لام پيوسته دووباره ي بكه ينه وه ، به لام له گوشه يه كى
تره وه چونكه بابته كه فراوانه و پيوستمان به دلنيا بوونه وه ههيه .
نه مه دووباره ي وانكه يه

تيبىنى : نه گهر ئامانجت له ته مرينه كه دا نيه دووباره ي

مه كه ره وه .

۱۵- ھەست بە نەخۆشى (توعك) دەكەم.

دەستە واژەيەكە ئەگەرى راست و ناراستى ھەيە لە لاين
خوینکارەوہ تا راستیەكەى بزانیٹ بۆ ماوہى دە خولەك چاودىرى
بەكە ئەگەر راستى کرد بینىرە بۆ چارەسەر .

۱۶- گفٹ و گۆلە مامۆستایەكى تر .

خوینکاریك ئەگەر لای تۆ لۆمەى مامۆستایەكى تری کرد
رېگەى پى مەدە و پى بلى ئەمە بەوانەكەمانەوہ تايبەت نییە ،
ئەگەر ھەرباسى کرد بینىرە بۆ بەرئۆه بەرایەتى خویندنغا و كۆتایی
پى بیئە لە گەلیدا .

۱۷- خۆھەلۆاسینی ھەرزەكار .

جاری واھەيە خوینکار خۆی ھەلدەواسیٹ بە مامۆستاكەیدا
بە ھەر ھۆیەك بیٹ چارەسەرى ئەمە فەرامۆش کردنیەتى ، ئەگەر
ویستی بابەتت بۆ بکاتەوہ دەربارەى خۆی فەرامۆشى كە ، ئەگەر
نامەى بۆ ناردى بە خیرایی بەرئۆه بەرایەتى قوتابخانە ئاگادار
بکەرەوہ و بەشیۆه یەكى ئاسایی مامەلەى لەگەلدا بەكە بە بی جیاوازی

۱۸- لیدوانی خراب له کۆلانددا .

له کاتییدا ئەگەر هەندی له خویندکاران وتەى خراپیان
 پیوتیت له کۆلاندەکاندا ریگه چارهى خیرا وەر مه گره ، به لكو دوايىخه
 بۆ خویندنگا ، به ئەنجام دانى دانیشتنیک له گه ل خویندکاره که و
 به خێوکاره کهیدا به ئاماده بوونی یاریده دەر ، ئەو رهوشته ناشرینه و
 سزا کهى به خویندکاره که رابگه یه نه ، باش وایه جارى یه که م لیى
 خوش بیت و دۆخه که بگه رینیته وه شوینی پیش روداوه که .

بهشی پینجه م : دهکردنی خهلات و سزا.

۱- سزای مانه وه له خویندنگا دواى دهوام .

نوسه ر وا ده بینى مانه وه له خویندنگا دواى کاتى خوئى نه گهر

سودیشى هه بیئت به لام زیانی زیاتره له وانه :

- دروست بونی توندی له گهلّ خویندکاردا.
- زیاد بوونی کرده نوسه کیه کانی مامۆستا .
- به فیرودانى کات و تواناکان
- خراپى په یوه ندی خویندکار به خیزانه که یه وه

نوسه ر واده بینى پیش سزادانى ئاگادارى بدریته خویندکاران

و سزاکه شی دیارى بکریت به رون و ئاشکرایى هه موو خویندکاران

بیبیستن .

۲- سه ری ئازاوه چیه کان نیشان بکه .

کاتى که ئازاوه یه کی گشتى له پۆلدا رووده دات گونجاو نییه

هه موو خویندکاران سزا بدهیت چونکه هه یه به شدارى نه کردوه به لام

دەتوانى سى يەكى كۆتايى سزا بدەيت چونكە ئەوان ھۆكارو سەرى
ئازاۋە گىرەكانن .

۲- پلەدارى سزاكان.

كاتى كە ئازاۋە يەكى گىشتى لە پۆلدا روودەدات بە ھەلچون و
بۇ كۆي خويىندكاران بە خىرايى سزاكان دەرمەكە چونكە دەبىتتە ھۆي
زىاتر ئازاۋە بەلكو فرمانىكى رون بەلەسەر خۆيى لە گەل سزاكەيدا
دەربكە كە بەگىشتى رەوشتە ئاحەزەكانيان بگىرتتە ۋە بۇ نموونە بلى
:لەم چركە يەۋە ھەرىكەكە لە ئۆۋە بچولتت لە سەرى ئەژمار دەكرىت
, لەكاتى سەرىچىدا ناۋى سەرىپچى كار بنوسەۋ ۋە رەۋە سەر
ۋانەكەت .

۴- پياھەلدانى خويىندكار .

ھەندى لە مامۆستايان بۇ رىكخستنى پۆل دەستەۋازەي
ئاشايستە بەكاردينىت كە ئاراستەي دوزمنايەتى زياد دەكات بەلام
ئەگەر دەستەۋازەي پياھەلدانى رەخنە ئامىز ھەلبىزىرىت زۆر نزيكە بۇ
گوپرايەل بوون بۇ نموونە بلى : باخەوان تۆ دواكەس بووى كە

پیشبینی نه وهت لیبکه م که وانه کم پیبیری . چونکه تو خویندکاریکی
گویرایه لیت .

۵- راکیشانی خه لات .

بیروکه که به دانان و راکیشانی خه لاتیکی هه فتانه یه بۆ
نه وانه ی گویرایه لی ناراسته کائن به مهرجی شتیکی سه رنج راکیش و
گونجاو بیته نه شی نه وانه ش به شدار بکه پیت که سه رپیچیان کردوه به
مه رجه وه ، نه گینا خه لاته که نامانجی خوئی ناپیکیت .

۶- سزایه کی گونجاو .

بۆ هه ره هه له ک سزایه کی گونجاوی خوئی دابنی له به هیزی
ولاوازیدا ، هه له کاری گه وره سزای گونجاوی خوئی بده به
پیچه وانه شه وه ، نه م گونجاویه ده بیته هوئی نه وهی سیسته می
سزاکان کاریگه ری خوئی له پرۆسه ی خویندندا هه بیته .

۷- جیاوازی بکه له نیتوان خویندکار و هه لسوکه وته که یدا .

نوسه ر واده بینی هه له یه ته نها ره خنه ناراسته ی خویندکاره
هه له کردوه که بکریت به لکو ده بیته له گه ل ره خنه که دا هه ندی له لایه نه

باشىه كانى خوئندكاره كه باس بكهيت ، تا خوئندكار ئاراسته يه كى
به ره لستى كردن له خوئ وه رنه گرئت و پئويسته بزائيت ره خنه كه له
هه له كه يه تى نهك له خوئ .

۸- به خشينى خه لات .

هه ولّ بده هه موو كاتئ هاندهره دياريت هه بئت به سوپاس
و ده سخوشى بۇ هه ركه سيك كه كارئكى باش ده كات ، باشتر وايه له
سه ره تاي وانه وه بوونى خه لاته كه ئاشكرا بكهيت تا مايه ي هاندان
بئت بۇ هه موو خوئندكاره كان .

۹- خوئشى به فيديو .

نوسهر واده بينئ خوئشى (ترفه) بده به خوئندكاره كانت به لام
له سنورئكى ديارى كراودا وهك خه لات كردنئك بؤيان بابه تيكيان به
شيوه يكى گونجاو نيشان بده بۇ نمونه فليميكي زانستى ، پئويسته
هه لېزاردنه كهت به گورانى داواى خوئندكاران نه گورپيت .

بەندى شەشەم : بە گفتوگۇيەكى (نطق) فرولانتر

۱- پېكەيتنانى گازىنۆيەك بۆ لىدوان (دواى دوامى خويىندنگە)

ئەمە رېگەيەكى باشە بۆ دروست كىردنى پەيوەندىيەكى بە ھىز
 لە گەل خويىنكارە ئاژاۋەچىيەكاندا ، بېرۆكەكەش رۆژىك بۆ
 چاوپېكەوتن لە گەل خويىنكاراندا (رۆژىكى كراۋە لە دەرەۋەى كاتى
 خويىندن) دابنى ، ئەمە يارمەتى مامۆستا دەدات زۆر لە ھەلس و
 كەۋتە ناباشەكان چارەسەر بكات ، سەرچاۋەى كاريگەرەيەكەش
 ئەۋەيە كە خويىندكاران ھەست دەكەن تۆ گىرنگيان پىدەدەيت .

۲- مامۆستاي يارمەتى دەر .

بېرۆكەى مامۆستاي يارمەتى دەر (دوو مامۆستا بۆ پۆلىك
 يان وانەيەك) يەككىيان سەرەكەيە و ئەۋى تر يارمەتى دەر كە
 يەككىيان ئەۋى تر تەۋاۋ بكات لە پىرۆسەى خويىندندا .

بېرۆكەكە ئەۋەيە كە رۆلى مامۆستاي يارمەتى دەر كارا

بكەيت بە :

۱- بە ئاگابوونى لە رېيازى تۆ بۆ وانە وتنەوہ .

۲- بەشدارى پېكردىنى لە چارەسەر كىردىنى

كىشەكان دەستەلاتى باشى پېئىدەيت .

۳- بوونى لە پۆلدا بۇ رېكخستنى ئازارەچىيەكان

۴- بەشدارى پېكردىنى لە رونكردنەوہى وانەكە

بۇ جۆراوجۆرى دەنگەكان

۳- ميوانى پۆل .

ھىنانى ميوانى كاريگەرى بە توانا لە رووى زانستى يان

بەھرەدارىوہ بۇ پۆل شەوق وزەوقى خوئىندكاران زياتر دەكات

بەتايىبەتى ئەگەر خەلكى ھەمان گەرەك بىت كە دەبىتە ھۆى

توندىكردنەوہى پەيوەندى خوئىنكاران بە پۆلەوہ سەرکەوتنى

بېرۆكەكە پەيوەستە بە ھەلبىزاردىنى كەسى شياوہوہ ئايە كەسەكە

چەندە كاريگەرە

۴- پەيوەندى بە بەخىوكارەوہ .

ئەم كارە بە بەردەوامى جىبەجى دەكرىت ، بەلام ئەوہى

يارمەتى كارابوونى ئەم پەيوەندى دەدات ئەودەستەواژانەيە كە ھەلى

ده بژئیریت بۆ نیشاناندانی ئاستی خوینکاره که و نه و ریگه چاره یه که بۆ چاره سهر هه لئ ده بژئیریت وهك بلیی :باوهر. توانای باشی هه یه و پیۆیسته گه شه ی پیۆدهین و ئاستی به رزکه ینه وه ئۆوه چی پیۆشنیار ده کهن بۆ چاره سهر و لا بردنی ئاستهنگه کانی چاره سهر کردن

۵- به لگانندی ریگه وتن له گه ل به خیوکار .

ئهمه ش به تۆمار کردنی ریگه وتنه که و ریگه چاره سهره کان که له نیوان مامۆستاو خوینکاره که دا روی داوه له گه ل نوسینی میژوه که ی ، باشتر وایه کورته ی ریگه وتنه که به خویندکاره که بو تریت

۶- پیگه پئانه وه ی پۆل.

تا یارمه تیت بدات بۆ ریگه خستنی پۆل و سانایی جو له

پۆله که دا له ریگه ی

۱ دانیشتنی خوینکاره ئازاوه گیره کان به رانبهر خۆت

۲. جیا کردنه وه ی خوینکاره ئازاوه گیره کان

۳. به پیی شوینه که کورسیه کان له یه کتر دوور بخه ره وه

۴. بۆشایهك له نیوان ریزی یه که م و ته خته که دا هه بییت

۵. پېئويستىيەكانى وانەكە لە بەر دەستدا بن

۷- ياسا زېرىنەكانى ھېلكارى دائىشتن .

لە سەرەتاي سالى خوئىندنەوہ پېئويستە خوئىنكارەكان و شوئىنەكان بە شىئوہ يەك دابەش بىكەيت لە خزمەتى پرۆسەى خوئىندندا بېت كە تيايدا رچاوى خوئىنكارە پېداوويستىيە تايبەت مەندىيەكان و ئاژاوہ چىيەكان بىكرېت ، پېئويستە ئەم دابەش كردنە نەگورېت تانها بە داوايەكى بەلگەدار نەبېت كە زياتر خزمەت بىكات

۸- مانەوہى خوئىنكاران لە شوئىنى تايبەتى خۇيان .

نوسەر وادەبىنى كە تايبېت رېگە بىدرېت بە خوئىندكار كە شوئىنەكەى خۇى بىگورېت تەنھا بە وەرگرتنى مۆلەت نەبېت بۆيە دەبى شوئىن گورېنى خوئىنكار يان دەرچوى بۇ پېداوويستى بە ياسا رېك بىخەيت تا خوئىندكاران سەرپېچى ئاراستەكان نەكەن .

۹- ياسا زېرىنەكانى گواستەوہى كۆمەلىك .

كاتى دەتەوى خوئىنكارەكانت بىگويىزىتەوہ بۇ ھۆلىكى تر بۇ ئەوہى ئاژاوہ دروست نەبېت پېئويستە ھۆلەكە ئامادە كرا بېت و ناو و

شويىنى ھۆلەكە و كاتى گواستنه وەكە بە خويىندكارەكان بلىيت و
خۆشت لە پيشوازياندا نامادەبيت

۱۰- تاك كردنه وەي يەككە لە خويىندكارەكان .

نوسەر دەلييت ھەلە يە ئەگەر خويىنكارىك بۆ ريزليناڻ يان
سەرزەنشت تاك بکريته وە ، تا تۆمەت بار نە کرپت بە خراپى مامەلەت
لە گەلیدا بۆيە پيويستە ئەگەر يەك كەسپيش بييت ھاوھلى ھەبييت

۱۱- بېرخستنه وەي خويىنكاران بە ھۆكارى ئەنجام دانی

ھەلسوكەوتى باش .

گويى رايەلى كردنى خويىنكاران باشتەر و ئاسانتر دەبييت كاتى
دەزانن بۆچى پەيوەست بن بە ياساكان و ئامۆژگارىيەكانە وە كەواتە
باش وايە ھۆكارى ئەنجامدانى كارەكەيان بۆ روون بکەيتە وە

بەندى حەوتەم : چۆن خۆت بەرپۆه دەبەيت ؟

۱- دوو خشتە (الجدولان)

خشتەى يەكەم بۆ كاتى وانەكانە و خشتەى دووهم بۆ كاتى سەيركردنى دەفتەرەكان و پشكنينەكانە كە لە كاتى وانەكان جياوازه ، سودى ئەم خشتەيه بۆ رېكخستنى كارەكانتە تا بە ئاسانى جىبەجىيان بكەيت و سەرت لى ئەشيۆيت و نەزانيت چۆن و كەى كارەكانت جىبەجى دەكەيت ، خشتەكەش پىۆيستە ئاساىى و بە پىى تواناكانى خۆت داينىت

۲- يەكەم كارەكان .

جارى واىە كارەكانى مامۆستا زۆرە و بۆى جىبەجى ناكريت بۆيه پىۆيستە بە پىى گرنگان پلەبەندى بۆ ئەنجام دانى كارەكانت بكت بەم شيۆهيه

- ناكري ئەنجامى نەدەم .
- پىۆيستە ئەنجامى بدەم
- باش واىە ئەنجامى بدەم

بەم شيۆهيه لاي ئاسان دەبىت كە بە كام كاريان دەست پى بكات كە لە ھەمويان پىۆيست ترە ، باشتروايه پرسيار لە شارەزاين

بکهیت پیش دهست پیکردن

۳- حهوانهوه (الاسترخاء)

پیشهی مامۆستا پیشهیه که خاوه نه که ی زۆر توشی ئه رک و ماندوبون دهکات که ئه مه کاریگه ری زۆری له سه ر ته ندروستی مامۆستا و جیبه جی کردنی ئه رکه که ی هه یه له خویندنگا که واته یه کیک له پیوستیه گانی مامۆستا فیڕ بوونی پشودان و ئارام بوونه وه یه ، ده بی پارێزگاری لی بکات

له کارامه یی پشودانه وه که نوسه ر ئامۆزگاری ده دات له کاتی ده وامدایه که ماندوو ده بیت ده ستت به توندی بنوقینه به راده ی له یه ک بۆ حه وت ژماردن پاشان بیکه ره وه ، ئه مه چه ندجاریک دووباره بکه ره وه تا توندیه که ت نامینی و ئارامیت بۆ ده گه رپته وه

گرنگی بده به هه ناسه دانه وه ت به قولی و به له سه رخۆی و جیگه ری ، ته نها ده جار به سه بۆ هیمن بونه وه ت به پیی توانا له پۆله که دا بگه ری یان له نیوان وانه کاند

باشتر له مانه جیبه جی کردنی فه رمایشتی پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم) که بۆ لابرندی توپه یی به ده ست نوێژ گرتن و نوێژکردن و شوین گۆرین فه رمان ده کات

۴- تەمرینی وەرزشی.

بۆ رزگار بوون له پهستانه دهرونیه کانی کارکردن هه موو
پۆژیک کاتر میڕیک دابنی بۆ وەرزش کردن و له ههفتهیه کدا سی رۆژ
ئه نجامی بده که وەرزشه که توانایه کی زۆری نهویت ، بهردهوام به له
سه وەرزش کردنه کهت له هه ر باریکدا بووی

۵- ئیوارهیهک

رۆژیک له ههفته دا دابنی که له کاری خویندنگاوه دور بیت و
هه ناسهیه کی خوشی تیادا بدهیت ، ئه مه تواناکانت تازه دهکاته وه و
به چالاکی دهگه رییته وه بۆ خویندنگا

۶- چۆن جارێکی تر دهبیته وه به خویندکار سه ره نوێ ؟

نوسه ر ئامۆژگاریمان دهکات له کاتی ئیواراندا ببینه وه به
خویندکاری ئیواران و وانه وه ربگرین بۆ شکاندنی رۆتینه کاری رۆژانه
و نوێ کردنه وه ی زانیاریه کانمان و زیاد بوونی باوه ر به خۆبوون کاتی
له زانیاریه تازه کاندای سه رکه وتن به دهست دینیت

۷- خیراییت خاوبکه ره وه.

نوسه ر واده بینی که نه گه ر خۆت له سه ز له سه رخۆی بۆ
خواردن و رۆیشتن راهینا توند بوون و ماندو بوونت که م دهکاته وه

۸- ھاوريكانت.

ھەندىيە لە مامۇستايان ھەموو كاتى خۆيان دەدەن بە
 پىرۆسەي خويىندن ، كەمپەھوي دەكەن لە جىبەجىي كىردنى مافى
 ھاوريكە تىدا بۆيە ھەستى كەمتەرخەمى لادروست دەبىت ، پىويستە
 دۆستايەتى كەسانى تىرىش لە دەرەھەي پىرۆسەي خويىندن بىكەيت و
 سەردانىان لە بۆنەكاندا بىكەيت .

۹- گەرماوى گەرم.

سور بە لەسەر خۆشئوردن وگەرماو كىردن پىش خەوتن و
 ھەول بەدە بە ھىمنى و ئارامىھەو بەخەو ، شەو زوو بەخەو ھەو خۆت
 ماندو مەكە بە مانەھەت و دەرەنگ خەوتن چۈنكە ئەمە توشى
 ئانارامىت دەكات و كاريگەرى لە سەر تواناكانى سبەينىت دەبىت

۱۰- تۆمارىك بۆ ئەنجام دانى كارەكان .

تۆمارىكى تايبەت ئامادە بىكە بۆ تۆمار كىردنى (گىرنگىر كىر
 كە ئەنجامت داوھ ، گىرنگىر تىر بىر بار كە داوتە ، كاتەكانت و
 پلانەكانت ، با تۆمارەكەش لە بەردەستدەبىت تا ماوھ ماوھ سەپىرى
 بىكەيت و سودى لىئوھ رگىت.)

ھىوا دارم سوودمەند بىت بۆ ھەموان

لاپه ره	بابه ت
۲	پیشه کی
۸	خوینکاره کانت بناسه
۱۴	خۆ ئارامی
۲۴	ریره وی کاره کان و پاراستنی
۴۱	ئاسنه نگه کان
۵۱	خه لات و سزا
۵۵	گفت و گو
۶۰	خۆ بهرئوه بردن